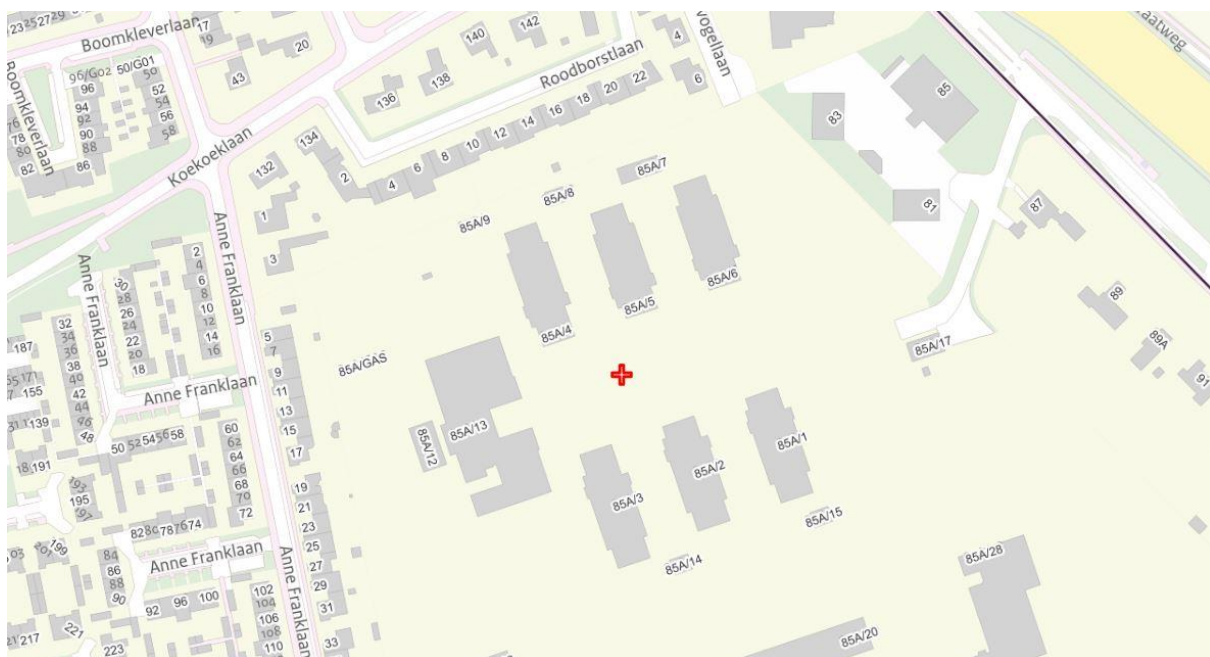

Behandeld door
Thijs Roon, van
035 207 0000
monumenten@gooisemerén.nl

Datum 31 augustus 2023
Monumentnummer B-M001
Ons kenmerk 81489
Pagina 1 van 4

Naam	Kolonel Palmkazerne (6 legeringsgebouwen, 2 schoorstenen van het voormalig keukengebouw)
Monumentnummer	B-M001
Adres	Amersfoortstraatweg 85A 85 A 1 t/m 6 1403 AP Bussum
Datering	1939
Architect	A.G.M. (Auguste) Boost (1900-1985)
Typologie	Kazerne, legeringsgebouw

De Kolonel Palmkazerne is gebouwd ter ondersteuning van de verdediging van de grenslijnen in Nederland. Er zijn aan het einde van de jaren '30 een groot aantal kazernes gebouwd, veel daarvan naar een ontwerp van kapitein der genie A.G.M. Boost. De kazernes hebben een vaste basisopzet, maar verschillen onderling in opzet en volumes. De zes legeringsgebouwen van de Kolonel Palmkazerne vertellen het verhaal van deze plek sinds de jaren '30. Een tijd waarin 'moderne' oorlogen de Nederlandse krijgsmacht wakker schudden en aanzetten tot het bouwen van nieuwe faciliteiten en vormen van verdediging. Er was in deze periode een grote opgave voor het bouwen van een meerdere kazernes binnen een korte tijd. Boost is een pionier geweest voor de standaardisatie van de kazernebouw in Nederland.

Het complex bestaat uit zes legeringsgebouwen van drie bouwlagen onder schilddaken. Deze gebouwen hebben een rechthoekige grondvorm met een oost/west oriëntatie, haaks gesitueerd op de lange zijde van het exercitieterrein. Deze legeringsgebouwen staan per 3 aan de noord- en zuidzijde van het exercitieterrein.

Op de kopse zijden van het exercitieterrein zijn nog een aantal gebouwen opgetrokken.

Aan de linkerkzijde een ketelhuis/keukengebouw (1951) op een T-vormige plattegrond. De kap is voorzien van prominente en nog oorspronkelijke schoorstenen. Het ketelhuis is gelegen op de kop van het exercitieterrein en draagt in hoge mate bij aan de beleving van het ensemble.

Aan de buitenzijde van het terrein zijn tevens twee rechthoekige bijgebouwen gemaakt, deze deden van oorsprong dienst als privaat.

De in baksteen opgetrokken legeringsgebouwen zijn met de kopse gevels gericht op de exercitieplaats. Bij de zijgevels is goed zichtbaar dat de gebouwen uit verschillende delen bestaan die niet allemaal even hoog zijn. Het uitstekende bouwdeel waar de hoofdentree is gesitueerd heeft de hoogste gevelopstand en wordt gekenmerkt door dubbele entredeuren met een hoog venster daarboven, waar het inwendige trappenhuis is gesitueerd. Aan de langszijde zijn per gebouw 2 dakkapellen aanwezig. Wat betreft constructie zijn de legeringsgebouwen opgetrokken uit een betonskelet, de zoldervloer en kapconstructie zijn van hout.

De architectuur van de Kolonel Palmkazerne is met zorg ontworpen en gedetailleerd, zoals de toepassing van met gesmoorde pannen bedekte schilddaken bij de legeringsgebouwen en bijgebouwen, de ver uitkragende kappen en de grote stalen raamvlakken. De Boostkazernes zijn gebouwd in een voor de Genie kenmerkende zakelijke stijl, die verwant lijkt aan de Nieuwe Haagse school.

Binnen de ontwikkeling van kazernebouw in Nederland is de opzet van de Kolonel Palmkazerne in een paviljoenstelsel van architectonische waarde, dit model bleek uitermate geschikt voor het aanpassen van het standaardmodel aan een specifieke locatie, waarbij er aanpassingen in het volume en de oriëntatie mogelijk zijn.

De gebouwen uit de fase 1938-1939 (alle hoofd en bijgebouwen) bezitten een hoge cultuurhistorische waarde, die met name is gelegen in de detaillering en materialisering van de gevels met oorspronkelijke openingen. Dit wordt versterkt door het uniforme karakter van de gebouwen.

De zeldzaamheidswaarde van de kazerne ligt in de opzet, maar meer nog in het feit dat het een goed bewaard voorbeeld is van de toepassing van het nieuwe standaardmodel van Boost.

Waardering en motivatie

Wat de kwaliteit van de architectuur betreft, ligt deze niet alleen in de individuele gebouwen, maar vooral ook in het ensemble dat ze samen vormen. De gebouwen staan strak opgesteld en vormen gezamenlijk een krachtig geheel. De zes gebouwen staan aan een appelplaats met aan de kop het keukengebouw, een strenge ordening van militaire typologie. De kop toont het keukengebouw dat met de twee schoorstenen als blikvanger het ensemble complementeert.

Het oorspronkelijke interieur en de bouwkundige afwerkingen zijn vrijwel volledig verdwenen. De constructie en inwendige detaillering van de gebouwen is niet bijzonder te noemen. De originele plattegrondindeling is niet langer intact. Alleen in de traphal is nog enige historische sfeer waarneembaar. De te beschermen monumentale waarde voor dit complex bevindt zich dan ook nadrukkelijk in de schil van de gebouwen.

De kazernegebouwen werden zorgvuldig ontworpen. De schilddaken geven een tijdsbeeld weer dat naadloos aansluit op het ontwerp. De architectuur is sober en functioneel maar heeft elementen van de geborgenheid die deze bouwperiode kenmerkt. Met uitzondering van enkele kleine details zijn de gebouwen identiek en bij renovaties en herstellingen (na bombardementen) is er altijd gestreefd naar het behoud van deze uniformiteit. Deze uniformiteit draagt bij aan de waardering van de gebouwen. Hoewel het exterieur van de legeringsgebouwen grotendeels intact is, zijn er wijzigingen aangebracht aan de ramen. De raam,- en deurpartijen behoeven hierdoor geen fysieke bescherming. Echter bij renovatie is behoud van de uitdrukking van slanke kozijnen gewenst.

Hoewel er geen sprake is van uitbundige decoratie of ornamentiek bij de legeringsgebouwen, zijn er wel enkele bijzondere elementen toegevoegd. Denk aan de uitstekende lateien in de gevels, de klossen aan weerszijden van de regenpijpen en de ronde tuimelvensters in de trappenhuizen. Er is ook aandacht besteed aan het metselwerk, met speciale aandacht voor het bijzondere metselverband (Twents verband) en het kleurverschil in de rollaag en de plint.

Binnen de bescherming opgenomen dienen te worden:

- de schil van de zes legeringsgebouwen bekend onder nummer 85A 1 t/m 6
- de appelplaats vrij van gebouwen als omgevingswaarde
- de twee schoorstenen van het keukengebouw

Buiten de bescherming vallen:

- Kozijnen van de raampartijen van boven genoemde objecten
- Interieur en inpandig constructie van bovengenoemde objecten
- Keukengebouw exclusief schoorstenen
- Dakkappen van de legeringsgebouwen

- de schuurtjes (oorspronkelijk privaatgebouwtjes) aan de achterzijde van de legeringsgebouwen bekend als nummer: 85A/9, 85A/8, 85A/7 (noordelijk) en 85A/14 85A/15 (zuidelijk).

De status van gemeentelijk monument wordt toegekend aan de zes gebouwen die momenteel in transitie zijn met toevoeging van de twee schoorstenen van het voormalig keukengebouw. De overige genoemde gebouwen dragen stedenbouwkundig bij aan de ensemble waarde. In de planvorming en ontwerptekeningen zijn de monumentale waarde in de gepresenteerde plannen gerespecteerd. De status wordt dan ook toegekend aan de gebouwen met het voorgestelde visiedocument zoals bij de gemeente Gooise Meren ingediend.

Luchtfoto op 4 maart 2022

Bron:

- Voormalige Kolonel Palmkazerne te Crailo. Waardestellend onderzoek naar kazernegebouwen 1-6, 7-9, 13 en 22, Crimson, juni 2020
- Cultuurhistorische analyse met waardenstelling, Kolonel Palmkazerne Amersfoortsestraatweg 85 A te Bussum, Monumenten Advies Bureau. 2019
- 2a._Visiedocument_Kazernekwartier_Crailo_BPD_schermversie

Pand-ID zes legeringsgebouwen: [0381100000111601](#), [0381100000112683](#), [0381100000112685](#), [0381100000112626](#), [0381100000112684](#), [0381100000115150](#)

[Opgesteld door: Franka Breteler, Thijs van Roon. Gooise Meren 2023](#)